

Gönderim Tarihi /

Received: 23/07/2024,

Kabul Tarihi / Accepted:

12/12/2024

Yayınlanma Tarihi /

Publication Date:

31/12/2024

Atıf / Reference: ALKAN,

G.Z., DİNÇ KAYA, H.,

GÜNAYDIN, S., (2024).

Midwife Chair: Öreke

Kastamonu Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Dergisi (KÜSBFD), 3 (3), s

190-198. DOI:

[https://do.org/10.59778/sb](https://do.org/10.59778/sbfergisi.1521278)

[fergisi.1521278](https://do.org/10.59778/sbfergisi.1521278)

Derleme/Review

Ebe İskemlesi: Öreke/ Midwife Chair: Öreke

Gaye Zühal ALKAN¹, Hüsnüye DİNÇ KAYA², Sevil GÜNAYDIN²

1. Ebe, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ebelik AD, gayezuhal.alkan@ogr.iuc.edu.tr
2. Doç. Dr, İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, husniye.dinckaya@iuc.edu.tr
3. Dr. İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, svlgunaydin@hotmail.com

Özet

Ebe iskemlesi, gebelerin doğum yapmak için kullandığı bir oturma aracıdır ve yüzyıllardır çeşitli kültürlerde önemli bir yer tutmaktadır. Öreke adı verilen bu oturaklar, dört tane ayağı olan, oturma yerinin ön kısmı yarım ay şeklinde ve parlak, yumuşak, pürüzlü veya düz bir kumaş ile tasarlanmış doğuma özgü iskemlelerdir. Günümüzde, modern tıbbın gelişmesiyle birlikte hastane doğumları yaygınlaşmış olsa da bazı bölgelerde ve geleneksel topluluklarda ebe iskemlesi kullanımı devam etmektedir. Ayrıca, doğal doğum yöntemlerini tercih eden bazı modern doğum merkezlerinde ve ev doğumlarında ebe iskemlesi gibi geleneksel araçları kullanılmaya devam edilmektedir. Bu derlemede, ebe iskemlesi, tarihsel gelişimi ve kültürel önemi ele alınmıştır. Ayrıca ebe iskemlesinde doğum yapmanın avantajları, dezavantajlarına ve günümüzdeki kullanımından bahsedilmiştir. Bu derlemenin amacı; ebe iskemlesi (öreke) hakkında bilgi sahibi olmaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğum, Ebe İskemlesi, Doğum İskemlesi, Öreke

Abstract

The midwife's chair is a sitting tool used by pregnant women to give birth and has held an important place in various cultures for centuries. These seats, called Öreke, are chairs specific to birth, with four legs, the front part of the seat being in the shape of a half-moon and designed with a shiny, soft, rough or smooth fabric. Today, although hospital births have become common with the development of modern medicine, the use of midwife chairs continues in some regions and traditional communities. In addition, traditional tools such as midwife chairs continue to be

used in some modern birth centers and home births that prefer natural birth methods. In this review, the midwife's chair, its historical development and cultural importance are discussed. Additionally, the advantages and disadvantages of giving birth on a midwife's chair and its current use are mentioned. The purpose of this review; It is to have information about the midwife chair (öreke).

Keywords: Birth, Midwife Chair, Birthing Chair, Öreke

1.Giriş

Doğum eyleminde gebenin pozisyonu hem maternal hem de fetüs sağlığını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Gebeler, geçmiş zamanlarda doğumda ağrıları ile başa çıkabilmek amacıyla yürümeyi, hareket etme ve pozisyon değişikliğini kullanmışlardır. Toplumların gelişmesiyle ve doğum masalarının kullanılmasına başlanmasıyla birlikte günümüzde yatay doğum pozisyonları tercih edilmeye başlanmıştır. Bu durum günümüzde kullandığımız litotomi pozisyonunu beraberinde getirmiştir (Aydın, 2018).

Günümüzde birçok gebe sağlık kuruluşlarında doğum yaparken, sağlık profesyonellerinin isteği ve tercihleri doğrultusunda litotomi masasında supine ya da semi-fowler pozisyonunda doğum yapmaktadır (Kırcan ve Balkaya, 2021). Osmanlı döneminde doğumlar, şilteli demir bir karyola üzerinde ya da doğum için özel tasarlanmış bir iskemlede çömelme pozisyonunda gerçekleştirilmiştir (Uslu, 2024). Öreke adı verilen bu iskemleye aynı zamanda doğum iskemlesi de denilmektedir (Sarıca, 2022). Vajinal doğumu kolaylaştırmak amacıyla geliştirilen doğum iskemlesi dünya genelinde (İtalya, Almanya, İskoçya gibi) yaygın bir şekilde sağlık profesyonelleri tarafından doğum sırasında kullanılmıştır (Anne Dostu Hastane Katılımcı Rehberi, 2018; Aydın, 2018).

2.Ebe İskemlesi (Öreke)

Gebelerin doğum yapmak için kullandığı öreke adı verilen oturaklar; dört tane ayağı, her iki yanda kolları olan, oturma yerinin ön kısmı yarım ay şeklinde meşeden yapılmış iskemlelerdir. Yarım ay şeklinde olan bu yapının alt kısmına leğen konularak doğumlar yapılmıştır. Örekeler; parlak yumuşak kumaş, homojen yüzeye sahip olmayan pürüzlü kumaş veya düz bir kumaş ile tasarlanmış, doğum anında gebeye kolaylık sağlayan doğuma özgü iskemlelerdir (Apay ve Sakar, 2015; Altınkaynak ve Tüzmen, 2023).

Ebeler, doğum yaptıracakları gebelerin evine bu iskemleyi gönderirdi (Altınkaynak ve Tüzmen, 2023). Doğumun yaklaştığı anda ebeler gebeyi iskemleye oturtur, ayaklarının altına iki kiremit parçası koyar ve doğumu gerçekleştirirlerdi (Uslu, 2024). Osmanlı döneminde yaşamış birçok padişahın saltanatını görmüş biri olan Abdulaziz Ibn Cemaleddin'in "Eski Osmanlı Âdetleri, Merasimleri, Tabirleri ve Davranışları" adını verdiği notlarda öreke hakkında şu bilgiye yer vermiştir: "Ebe Hanım ve beraberinde bulunan hanımlar dört ayaklı ebe iskemlesini kurup, ortası delikli özel minderini koyarlar. Ağrısı on dakikada bir gelmeye başlayınca gebe hanımı tutup bu iskemlenin üstüne oturturlar ve altına da ufak leğen sürerler. Ebe hanım iskemlenin önüne oturur. Dizleri üzerine beyaz yumuşak bir peştamal örter ve doğumu yaptırır." (Bacıoğlu, 2010). Yine Abdulaziz Ibn Cemaleddin notlarında ebelerin doğum iskemlesi ile doğum yaptırmaya gidişleri hakkında şunlardan bahsetmiştir: "Doğum sancılarının başladığını haber alan ebe, çuka torbası içinde hazır olan iskemlesiyle içine öte berisini koyduğu çantasını hemen doğum olacak

haneye gönderir. Kendisi de yaşmak ve feracesini giyerek eline de ebelere mahsus olan sedefli asasını alır, davet edildiği haneye giderdi. Doğum iskemlesi dört ayaklı, üst kısmı da dört ufak direkli ve araları parmaklıklıydı. Oturak yerinin önü yarımay şeklinde oyulmuş olur, her tarafı sedef, kadife ve fildişi ile işlenerek süslenmiş bulunan bu iskemle sırf ebeler için imal edilirdi" diye geçmiş zamanda öreke hakkında bilgi vermiştir (Karayaman ve Akçiçek, 2012). Raphaela Lewis 16. yüzyılda Osmanlı Türkiye'sinde gündelik hayatı anlattığı seyahatnamesinde gözlemlediği doğum iskemlesini şu şekilde aktarmaktadır: "Gebenin doğumu yaklaşınca ebenin ceviz ağacından yapılmış doğum sandalyesi gebenin evine getirilirdi. Doğum esnasında gebe at nalı biçimindeki sandalyeye oturup iskemlenin kollarına sımsıkı tutunur ve doğum başlardı" şeklinde bilgi vermiştir (Bacioğlu, 2010). Gebeler gerek sarayda gerekse evlerde öreke adı verilen bu iskemlede çocuklarını dünyaya getirirlerdi (Sarı, 2021).

		
<p>https://images.app.goo.gl/nIX5Ze4oFdZK65UJ8 (Erişim Tarihi: 20/06/2024)</p>	<p>https://images.app.goo.gl/gq47x7mXCkU8CWJw9 (Erişim Tarihi: 20/06/2024)</p>	<p>https://images.app.goo.gl/5U86vE3vsj9MarHe8 (Erişim Tarihi: 20/06/2024)</p>
 <p>Fig. 399. Wiederkunft auf dem Geburtstuhle.</p>		
<p>https://images.app.goo.gl/8Bo4eHZ9QYccD9vC7 (Erişim Tarihi: 06/09/2024)</p>	<p>https://images.app.goo.gl/pCFJYvd8bEMaUvCVA (Erişim Tarihi: 06/09/2024)</p>	

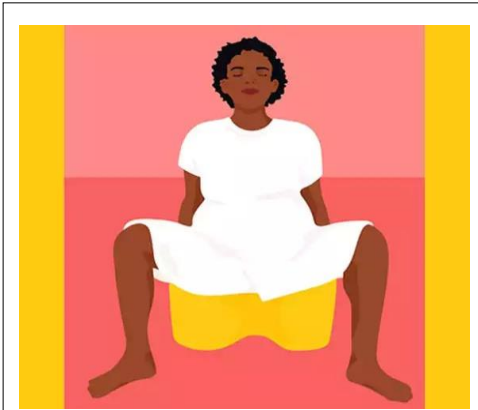
3.Ebe İskemlesinin Tarihi

Tarih öncesi dönemlerde doğum sırasında dikey pozisyonlar sıkça kullanılmıştır (Kömürcü ve Gençalp, 2002). Bunun yanı sıra doğum taburesi/sandalyesi de doğum sırasında tercih edilmiştir. Doğum taburesi/sandalyesi olmadığı yerde tuğla veya taş gibi materyaller de kullanılmıştır.

Dikey pozisyonda doğum yapmaya olanak sağlayan doğum iskemlesinin kullanımı M.Ö. 2000 Babil kültürüne kadar uzanmaktadır. III. Amenophis'in eşi Tiye, o dönemde doğumunu altın bir sandalyede gerçekleştirdi "doğum iskemleleri" daha çok kullanılmaya başlanmıştır. Dünyanın çeşitli yerlerinde, hala farklı geleneksel doğum sandalyeleri kullanılmaktayken, Batı ülkelerinde bu sandalyelerin modern halleri kullanılmaktadır. Mısır'da kullanımına bakıldığında, Mısır'daki Esneh Tapınağı'nda Kleopatra'nın (M.Ö. 69) bir resimde çömelmiş halde doğum yaptığı, bir kadının elinde çocuk olan ve Kleopatra'nın etrafını çeviren görevli beş tane kadın görülmektedir (Taşgın, 2023). Yine örekenin tarihteki diğer kullanımlarına baktığımızda Ebe Scribonia Attica'ya tasvir eden bir kabartmada ise doğum yapan gebe doğum yapmak geliştirilmiş doğum iskemlesinde oturmuş iskemlenin kollarını tutmuş olarak tasvir edilmiştir. Eski Eski Roma'da da doğum yapan gebenin oturduğu yanlarında kolları ve arkalı olan doğum iskemlesi görülmektedir. Yine Efesli Soranus tarafından ortası açılıp kapanabilen, kenarlarından tutunulup kuvvet alınabilen bir doğum iskemlesi geliştirmiştir (Yücel, 2023, s.12).

Ancak doğum iskemlesinin tarihi daha da eskilere dayanmaktadır. Tevrat'ta gebelerin Ebnaim (Taşlar) üzerinde doğurmaları önerilmiştir. Soranus ise doğum iskemlesinin sadece expulsiyon döneminde kullanılmasını önermiştir (Yücel, 2023, s. 12-13). Doğu Arkansas, Japonya ile Çin'de diz çöken ve Yunan kabartmasında iki yabancı tarafından tutulan iskemlenin üstünde oturup doğumunu yapan gebelere ait kayıtlar bulunmaktadır. Milattan önce 2500'lü yıllarda Mısırlı gebelerin doğum ağrısı yaşadıklarında bu iskemlelere oturturulduğu bilinmektedir. Yine bir ebenin oğlu olan Hipokrat, doğum sandalyesinin ilk destekçilerinden biri olarak kaynaklara geçmiştir. Babil kültüründe M.Ö. 2000'li zamanlarda doğum iskemleleri kullanımı görülmekteyken daha sonralarda birçok ülkede kullanılmaya başlanmıştır (Aydın, 2018). Günümüzde serbest ebelerin ve bazı hekimlerin özel tesislerde ebe iskemlesi kullandığı bilinmesine rağmen bu doğrultuda bilimsel bir kaynağa ulaşılamamıştır.

4.Ebe İskemlesinde Doğum Yapmanın Avantajları ve Dezavantajları

<https://images.app.goo.gl/OC3tKKsiKnSUijZW7>
(Erişim Tarihi: 10/09/2024)

Doğum iskemlesi ile yapılan doğumlarda, gebe çömelme pozisyonunda doğum yapar. Bu pozisyonda gebe iskemleye otururken kollarını yana doğru açar. Kollarını dışa doğru açtıktan sonra gebenin elleri vücudu dengelerken, kollar kalçaların yanına yerleştirildiğinde ise gebenin bacakları iki yana doğru pozisyon aldığı için pelvis daha genişleyecek ve böylece doğum kanalı normal ölçülerinden bir miktar daha fazla genişleyecektir. Doğumun ikinci evresinde iskemlede olan bu çömelme pozisyonu en faydalı pozisyon olarak kabul edilmektedir.

Çünkü doğumun ikinci evresinde gebenin bebeği ıkınarak pelvis dışına itebilmesi için oldukça elverişli pozisyonudur (Pehlivan ve Bozkurt, 2020). Gebenin ıkınma esnasında

çömelme pozisyonunda olmasının, yerçekiminin etkisinden faydalanılması, fetüsün daha iyi oksijenlenmesi, fetüsün pelvise inmesi, doğum kanalı içerisindeki fetüsün rahat pozisyon alması ve pelvis içinden çıkabilmesi için oldukça geniş pelvik açığı sağlaması ve perine genişliği gibi avantajları bulunmaktadır. Bu pozisyonda yerçekiminin etkisinden faydalanılarak çömelme esnasında pelvisin açısını yarım ila bir santim kadar genişletmektedir. Ayrıca dik pozisyon, karın ön duvarını gevşeterek fundusun öne doğru gelmesini kolaylaştırır. Bu da fetüsün pelvis

girimine yönelmesini sağlar (Aydın, 2018).

Doğum eylemi sırasında çömelme pozisyonunda doğum indüksiyonuna daha az ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan araştırmalarda doğum iskemlesi ve yatay pozisyon karşılaştırılmış; doğum iskemlesinde yapılan doğumlarda gebenin ağrısının daha az olduğu ve kendisini daha iyi hissettiği ayrıca minimal perine laserasyonları olduğu bildirilmiştir (Aydın, 2018; Moraloğlu ve diğ., 2016). Bu pozisyon sayesinde plasentanın perfüzyonu artmakta ve uterus kasılmaları daha etkili olmaktadır. Ayrıca çömelme pozisyonun, doğum süresini, ağrı algılama düzeyini, intrapartum maternal-fetal ve neonatal komplikasyonları ve müdahaleli doğum oranlarını azaltmak gibi avantajları bulunmaktadır (Pehlivan ve Bozkurt, 2020; Aydın, 2018).

Çömelme pozisyonunun birçok yararı olmasına rağmen dezavantajları da bulunmaktadır. Ayrıca; çömelme pozisyonu ile supine pozisyonunda doğumun benzer yönleri de vardır. Doğum esnasında doğum iskemlesi kullanılarak uzun süre çömelme pozisyonunda kalmak, vajinada ödeme sebep olmaktadır. Bu durum üçüncü ve dördüncü seviye laserasyonların artmasına neden olduğu bilinmektedir (Aydın, 2018). Doğum iskemlesi ile yapılan bir çalışmada; perine de 2. derece laserasyonlarda bir miktar artma ve hemoraji riskinde artış belirtilmiştir (Stewart and Spiby 1989). Hacıvelioğlu ve diğerlerinin (2023) yaptıkları randomize kontrollü bir çalışmada ise dik pozisyonda ve hareket özgürlüğüne sahip gebelerde, sırt üstü yatıp hareket özgürlüğü olanlar ve tamamen sırt üstü yatan gebelere göre ağrı daha az olmuş ve memnuniyet daha fazla görülmüştür. Hareket özgürlüğü ve dik pozisyonun doğumda desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir (Hacıvelioğlu ve diğ., 2023).

İsveç'te Thies-Lagergan ve diğerlerinin (2013) gerçekleştirdiği bir çalışmada doğum iskemlesinde doğumunu gerçekleştiren kadınlar ile litotomi, lateral, semi-rekumbent pozisyonlarında doğum yapan 527 kadın karşılaştırılmıştır. Doğum koltuğunda doğum yapan kadınlar deney grubuna ve doğum koltuğunda doğum yapmayan kadınlar ise kontrol grubuna alınmış, her iki gruba da anket uygulanmıştır. Kontrol grubundaki kadınlar, doğum koltuğunu kullanmak dışında tercih edilen pozisyonu seçmekte özgür olan kadınlar olarak belirlenmiş; deney grubuna ise sağlıklı nullipar kadınlar alınmıştır. Çalışmanın sonucunda; doğum koltuğunda doğum yapan kadınların olduğu grupta doğumun ikinci evresi ve doğum süresinin diğer gruplara göre daha kısa olduğu bulunmuştur. Gebelerin doğumlarını rahat ve kolaylıkla yapabildiği bildirilmiştir. Doğum iskemlesinde doğum yapan gebelerin semi-rekumbent pozisyonunda doğum yapan gebelere göre daha pozitif deneyime sahip oldukları saptanırken, doğuma bağlı ağrıda ve ağrı eşliğinde ise anlamlı bir fark görülmemiştir. Gebeler kendilerini güvende ve rahat hissettiklerini, özgüvenlerinin ise arttığı şeklinde duygularını ifade etmişlerdir (Thies-Lagergan ve diğ., 2013). Hindistan'da Dabral ve diğerleri (2018); tekil, termide ve canlı doğum yapmış 18-40 yaş arasındaki 360 kadını örnekleme aldıkları çalışmada doğumun 2. evresinde supine pozisyon ile çömelme pozisyonunu karşılaştırmışlar. Çalışma sonucundaki bulgularda ise çömelme pozisyonunda doğum yapmış annelerden doğan bebeklerin %21,1'i; supine pozisyonda doğum yapan annelerden doğan bebeklerin ise %78,9'u yenidoğan yoğun bakım ünitesine kabul edildiği bunun sonucunda da çömelme pozisyonunda doğumunu yapmış annelerin bebeklerinin yoğun bakıma kabulün; supine pozisyonunda doğum yapan annelerin bebeklerinden daha az olduğu saptanmış. Doğumun ikinci evresinin 14 dakikadan kısa olması avantajının yanı sıra Yenidoğanların 5. dakikada APGAR skorları her iki grupta da 7'den büyük olup her iki grup arasında fark bulunmamıştır (Dabral ve diğ., 2018). Gupta ve diğerlerinin (2017) dikey pozisyon ile supine pozisyonu karşılaştırdıkları randomize ve yarı randomize bir çalışmada ise dikey

pozisyonlarda doğum yapan gebelerin 500 ml'den fazla hemorajinin olduğunu belirtilmiş (RR 1,48, %95 CI 1,10 ila 1,98; 15 çalışma; 5615 kadın; $I^2 = \%33$; orta kaliteli kanıt), dikey pozisyonlarda ikinci derece perineal laserasyon oranlarının (RR 1.20, %95 CI 1.00 ila 1.44; 18 çalışma; 6715 kadın; $I^2 = \%43$; düşük kaliteli kanıt) arttığı belirlenmiştir (Gupta ve diğ., 2017). Deliktaş'ın (2016) yaptığı çalışmada, dikey pozisyonların forseps ve vakumla yapılan doğumları, doğum esnasında yapılan epizyotomi ve sezaryenle yapılan doğum oranlarını azalttığı bildirilmiştir (Deliktaş,2016). Dikey pozisyonlarda gebenin abdominal aortunu sıkıştırma ihtimali daha az olduğu belirtilmiştir. Bu da fetüsün oksijenasyonunun daha iyi olmasını sağlamaktadır. Güçlü uterus kontraksiyonları servikal osun dilatasyonu ile fetüsün doğum kanalına inmesi için önemli olduğundan doğum sırasında distosiyi minimize etmede kritik öneme sahiptir. (Deliktaş,2016). Hacıvelioğlu ve diğerlerinin (2023) yaptıkları bir araştırmada gebelerin doğum esnasında yapmış olduğu pozisyon özgürlüklerinin doğum sonunda hormon düzeyini olumlu etkileyip ağrıyı azalttığı, doğumda memnuniyeti ve konforu arttırdığı saptanmış, fetüsün sağlığında da herhangi bir olumsuz durum belirtilmemiştir (Hacıvelioğlu ve diğ, 2023)

5.Ebe İskemlesinin Günümüzdeki Yeri

Geçmiş zamanlarda gebeler dik pozisyonunda doğum yapmaktaydı (Anne Dostu Hastane Katılımcı Rehberi, 2018; Kömürcü ve Gençalp, 2002). Osmanlı döneminde; Anadolu'nun köylerinde ve kentlerinde ve özellikle zor doğumlarda doğum iskemlesi kullanılmakta; gebeler doğumunu çömelerek gerçekleştirirdi (Namal, 2018). Bin yedi yüzlerin sonlarına kadar tüm dünyadaki gebeler istediği pozisyonlarda doğumlarını yapmaktaydılar (England ve Horowitz, 2011). Uzak doğu, Mezopotamya, Hitit ve Yunan uygarlıklarında gebeler doğum yaparken oturmak, çömelmek veya ayakta durmak gibi dik pozisyonları tercih etmişlerdir (Kömürcü ve Gençalp,2002). Ülkemizde ise Güney Anadolu kültüründe gebeler leğene oturtularak, Sivas'ta gebeler, ebenin kucağına oturtularak doğururken; Elazığ'da gebeler çuval üzerine çömelerek, Adana'da ise ısıtılmış bir tencerenin üzerine oturtularak doğumlar yapılmaktadır (Kömürcü ve Gençalp, 2002). 17. yüzyılın sonları ve 18. yüzyılın başlarında doğum için yeni bir başlangıç olmuştur. Bu zamanlarda forseps kullanımı başlanmıştır (Uslu, 2024). Forsepsin icadından önceki zamanlarda bebeğin doğum kanalından çıkarılabilmesi için çengel gibi aletler kullanılmaktaydı. Bu dönemlerde bebeğin tehlikeye atılmadan, doğum kanalından çıkarılması için bir alet icat edilmesi gerekiyordu. İşte bu aleti icat edenler; Chamberlen ailesi olmuştur. İcat ettikleri bu alete forseps adını vermişlerdir (Uslu, 2024). Ancak bu aleti sadece Chamberlen ailesi kullanıyordu. Aile, doğum sırasında forsepsi kullanacakları zaman odadaki diğer kişileri dışarı çıkarır ve forseps doğum sırasında kapalı bir kutu içinde getirilir; gebenin bacaklarının üzerindeki örtünün altında açılarak kullanılırdı (Uslu, 2024; Karahan, 2018). En sonunda 1728 yılında Hugh Chamberlen forsepsi icat ettiklerini ve bunu doğumlarda kullandıklarını açıklamışlardır (Uslu, 2024). İşte bu gelişmelerle birlikte doğum masasının ortaya çıkması ve doğum masasında sırtüstü yatarak doğum yapma uygulaması 1738 yılında Fransa Kraliçesi'ne doktoru François Mouriceau tarafından önerilmiştir. Moriceau bu şekilde doğum yapmak konusunda gebeleri teşvik etmiş ve bu sayede uygulama yaygınlaşmıştır. Buradaki esas amaç; sorunlu doğumlarda, denetimin doğumu yaptıranda olmasını sağlamak ve forsepsin kullanılmasını sağlamaktır. 1826 yılında ise Amerikalı doktor William Dewees gebelerin ayaklarının yukarıya kaldırılmış şekilde durması için üzengi adı verilen materyali kullanıma soktuğunda kadınların doğum esnasında hareketsiz kalması ve supine pozisyonunda doğumları da beraberinde getirmiştir. Yine fetüsün kalp atışını dinlemek amacıyla kullanılan stetoskop 1850'ler civarında icat edilmiş ve fetüsün kalp atışlarının en iyi şekilde gebe sırtüstü yatarak duyulabildiği için o dönemlerde sırtüstü pozisyon daha çok

kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonraki zamanlarda ise vajinal doğumların normal bir şekilde yapılamadığı durumlarda sağlık profesyonellerinin otonomilerinin kendilerinde olması ve doğumda forsepsin kullanılabilmesine olanak sağlaması nedeniyle sırt üstü pozisyon tercih edilmiştir (England ve Horowitz, 2011). Bunun yanı sıra teknolojideki gelişmelerde doğum pozisyonları sınırlamış, batı kültüründe gebelerin supine pozisyonda yatarak doğumu gerçekleştirmelerinin ilke haline gelmesine neden olmuştur (England ve Horowitz, 2011; Anne Dostu Hastane Katılımcı Rehberi, 2018).

Günümüzde de doğum eylemi ve doğum sırasında gebelerden genel olarak beklenen yatakta kalmalarıdır. Yatay pozisyonlarda olan doğumların en büyük avantajı kanama miktarının daha az olmasıdır. Bunun haricinde herhangi bir patolojisi olmayan gebeler ve fetus için önemli bir faydası bulunmamaktadır (Anne Dostu Hastane Katılımcı Rehberi, 2018). Dik pozisyonunun avantajları bulunmasına rağmen günümüzde Türkiye'deki doğumlarda; çoğunlukla litotomi pozisyonu kullanılmaktadır (Aydın, 2018).

6. Sonuç ve Öneriler

Öreke adı verilen doğum iskemlesi tarihsel süreçte doğumlarda sıkça kullanılmıştır. Bu iskemle sayesinde gebeler doğumlarını çömelle pozisyonunda yapmışlardır. Doğum esnasında; doğumun süresini kısaltma, doğum sırasında perineyi genişletme ve doğum ağrısı ile baş etmede iyi bir yönü olan bu pozisyon günümüzde de yatay pozisyonlar yerine tercih edilebilir. Ancak doğum esnasında laserasyon ve kanama riskini bir miktar artırdığından buna yönelik önlemler alındıktan sonra kullanılması doğumda daha yararlı olacaktır. Ebelerin öreke kullanımı hakkında daha fazla çalışma yapması, çömelle pozisyonlarının avantajlarını kanıt dayalı olarak önermelerini mümkün kılacaktır.

Bildiriler

Derleme çalışma olduğundan etik kurul onayı alınmamış olup bir tezden üretilmemiştir.

Kaynaklar

- Altınkaynak, H., & Tüzmen, H. D. (2023). Alternatif Doğum Yöntemleri. Sağlık Araştırmaları Dergisi, 1(1), 44-51.
- Apay, S. E., & Sakar, T. (2015). Üreme sağlığına farklı bir bakış: osmanlı dönemi. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 5(2), 45-51.
- Aydın, K. (2018). Annelerin ve doğumhane çalışanlarının doğum pozisyonları ve perine travması ile ilişkili görüşleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Bacıoğlu, E. (2010). Yabancı seyahatnamelerde geçiş dönemleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Dabral, A., Pawar, P., Bharti, R., Kumari, A., Batra, A., & Arora, R. (2018). Upright kneeling position during second stage of labor: a pilot study. Int J Reprod Contracept Obst Gynecol, 7(2), 401-407.

- Deliktaş, A. (2016). Doğum eyleminin 1. ve 2. evresinde anne pozisyonlarının kadın sağlığına olan etkisi: Bir meta-analiz çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- England, P., & Horowitz, R. (2011). Doğuma Hazırlık için Olağanüstü Bir Rehber İçgüdüsel Doğum, s. 192-193, Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul.
- Gupta, J. K., Sood, A., Hofmeyr, G. J., & Vogel, J. P. (2017). Position in the second stage of labour for women without epidural anaesthesia. Cochrane database of systematic reviews, (5).
- Hacıvelioğlu, D., Tavşanlı, N. G., Şenyuva, İ., & Kosova, F. (2023). Delivery in a vertical birth chair supported by freedom of movement during labor: A randomized control trial. Open Medicine, 18(1), 20230633.
- Karahan, N. (2018), Bir meslek olarak ebelik, Sağlık uygulamalarında temel kavramlar ve beceriler kitabı içinde, editör: Fatma Akça Ay, bölüm:2, s27, Nobel Tıp Kitabevi.
- Karayaman, M., & Akçiçek, E. (2012). Anadolu halk ebeliği. Folklor/Edebiyat, 18(71), 83-95.
- Kırcan, N. D., & Balkaya, N. A. (2021). Ebelerin normal doğum eyleminde dikey pozisyonların kullanımına ilişkin görüş ve uygulamaları: Türkiye'nin batısından kesitsel bir çalışma. Unika Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(2), 59-71.
- Kömürcü, N. & Gençalp, N. (2002). Geçmişten günümüze doğuma yardım, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(1), 80-81.
- Moraloglu, O., Kansu-Celik, H., Tasci, Y., Karakaya, B. K., Yilmaz, Y., Cakir, E., & Yakut, H. I. (2017). The influence of different maternal pushing positions on birth outcomes at the second stage of labor in nulliparous women. The Journal of maternal-fetal & neonatal medicine, 30(2), 245-249.
- Namal, A. (2018). 19. yüzyıl bitirken bir avrupalı araştırmacı-muhabir gözüyle Osmanlıda doğum ve lohusalık gelenekleri, Usmanbaş, Ö. editör, islam tıbbı, Ankara: Türkiye Klinikleri; p.33-42
- Pehlivan, N., & Bozkurt, Ö. D. (2020). Doğumun ikinci evresinde dikey pozisyon: Dikey doğum koltuğu. Acta Medica Nicomedia, 3(1), 42-48.
- Sarı, N. (2021). Türkiye'de ebeliğin tarihi gelişimi. Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi, (7), 81-93.
- Sarıca, E. (2022). Örekenin doğal doğum/fizyolojik uygulamalarındaki rolü ve skuat pozisyonunda doğum. 2. Uluslararası, 4. Ulusal Doğuma Hazırlık Eğitimi ve Eğiticiği Kongresi. 27-30 Ekim 2022, İzmir, Türkiye
- Stewart, P., & Spiby, H. (1989). A randomized study of the sitting position for delivery using a newly designed obstetric chair. BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology, 96(3), 327-333.

- T.C. Sağlık Bakanlığı (2018). Anne dostu hastane katılımcı rehberi. Erişim tarihi: (23.07.2024). Erişim adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kadin-ve-ureme-sagligi-db/Rehberler/ANNE_DOSTU_HASTANE_KATILIMCI_REHBERI.pdf
- Thies-Lagergren, L., Hildingsson, I., Christensson, K., & Kvist, L. J. (2013). Who decides the position for birth? A follow-up study of a randomised controlled trial. *Women and birth*, 26(4), e99-e104.
- Uslu, M.Y. (2024). Gelenekselden modern yöntemlere: Osmanlı toplumunda kadınların doğum süreci. *Türk Dünyası Kadın Araştırmaları dergisi*, 3(4), 38-49.
- Üst Taşgın, Z.D. (2023). Doğum eyleminde kullanılan pozisyonlar. A'dan Z'ye Temel Ebelik kitabı içinde Editörler: Songül Aktaş, Yeşim Aksoy Derya, Eylem Toker. 1. Cilt, Ünite 8C.2 s. 910-912, İstanbul Tıp Kitabevi.
- Yücel, Ü. (2023). Dünyada ve Türkiye'de ebelik tarihi. A'dan Z'ye Temel Ebelik kitabı içinde Editörler: Songül Aktaş, Yeşim Aksoy Derya, Eylem Toker. 1. Cilt, Ünite 1.2 s. 12-13, İstanbul Tıp Kitabevi